

мовно-літературна освітня галузь (іншомовна освіта)

**Ірина ПРИСЯЖНЮК,
Юлія МОГИЛЕВСЬКА,
Лідія КОНДРАТЮК,
учительки іноземної мови (англійської)
Старокостянтинівської загальноосвітньої
школи I-III ступенів №1**

Формувальне оцінювання як один із ключових аспектів НУШ

Основний акцент у викладанні англійської мови за принципами НУШ робиться на компетентнісному підході, культурній інтеграції, розвитку критичного мислення та інтерактивності. Проте варто зазначити, що чимало цих ідей уже давно впроваджувалися нашими вчителями у школі — ми використовували рольові ігри, проєктні роботи, інтегровані уроки та індивідуальний підхід, фактично закладаючи основу сучасних освітніх практик ще до офіційного запуску реформи.

У концепції НУШ важливим доповненням до інтерактивних методів є й нова система оцінювання: вона орієнтується не лише на результат, а й на процес навчання, розвиток компетентностей та особистий прогрес учня. Тому це стало актуальною темою для глибшого дослідження для нас, учителів. Замість традиційних балів, потрібно було зробити акцент саме на формувальному оцінюванні, яке включало б зворотний зв'язок від учителя, підкреслювало б сильні сторони й напрямки для вдосконалення.

Перед нами з'явився виклик поставити формувальне оцінювання в пріоритеті. На відміну від підсумкового, яке полягало у фактичному оцінюванні знань, формувальне оцінювання не обмежувалося констатацією результату. Активне застосування формувального оцінювання на уроках допомагало вчасно виявити труднощі, підтримати дитину та скоригувати освітній процес відповідно до її потреб.

Формувальне оцінювання реалізовувалося через спостереження за діяльністю учнів, короткі коментарі вчителя, запитання для самоаналізу, індивідуальні рекомендації, обговорення результатів роботи, ведення навчальних карток або портфоліо. Його ефективність полягала в тому, що учень отримував підтримку не після завершення теми, а безпосередньо під час її вивчення.

Варто також зазначити, що наша команда вчителів пілотного проєкту відчувала постійну підтримку від розробників платформи nz.ua, яка сприяла якісній реалізації принципів формувального оцінювання. Платформа дозволяла спостерігати за індивідуальним поступом і при потребі скоригувати власну освітню траєкторію кожного здобувача освіти.

Важливу роль у реалізації формувального оцінювання відігравало вербальне оцінювання, особливо на початкових етапах навчання. Його сутність полягала в тому, що результати діяльності здобувача освіти коментувалися словесно, без акценту на балах чи цифрових показниках. Така форма оці-

нювання дала можливість зосередитися не на формальному результаті, а на розвитку дитини та її особистому прогресі.

Дієвою виявилася практика розміщення коментарів на платформі nz.ua, яка дозволяла детальніше проаналізувати, підкреслити сильні сторони та м'яко вказати на напрями самовдосконалення. Наприклад: «Ти правильно виконав завдання і дуже уважно прочитав умову. Наступного разу зверни увагу на оформлення відповіді (написання власних імен з великої літери)».

Завдяки вербальному оцінюванню нам вдалося досягти того, що діти перестали боятися помилки і тепер сприймають її як природну частину навчання. Це створювало психологічно безпечне освітнє середовище, в якому кожен здобувач/здобувачка мали можливість проявити себе без страху осуду.

Самооцінювання як інструмент розвитку учнів на уроках англійської мови

Самооцінювання — це процес, у якому учні аналізують власні знання, вміння та результати навчання. Воно допомагає школярам усвідомити свій рівень володіння мовою, визначити сильні сторони та виявити труднощі. Завдяки цьому здобувачі починають краще розуміти власний навчальний процес і брати за нього відповідальність.

На власному досвіді ми помітили, що використання самооцінювання на уроках англійської мови сприяє розвитку рефлексивного мислення. Впродовж усього навчального процесу учні вчилися відповідати на запитання: What did I learn? What was difficult? What should I improve?..., які допомагали їм формувати навички критичного мислення та самоаналізу, що важливо для навчання протягом усього життя.

Практичне впровадження самооцінювання ми здійснювали за допомогою різних методів, зокрема чек-листів, методу «світлофора», смайликів, щоденників успіху або коротких рефлексивних завдань наприкінці уроку. Але передусім ми надали дітям чіткі критерії оцінювання.

Отже, самооцінювання є ефективним інструментом розвитку учнів на уроках англійської мови. Воно сприяє підвищенню мотивації, формує відповідальність за навчання та допомагає досягти кращих результатів у вивченні мови.

Взаємооцінювання як інструмент розвитку учнів на уроках англійської мови

На практиці ми переконалися, що взаємооцінювання є потужним засобом не лише для контролю знань, а передовсім для формування відповідальності, співпраці та критичного мислення. Учні, оцінюючи роботи одне одного, вчаться бачити сильні сторони, помічати недоліки та пропонувати шляхи вдосконалення. Коментарі з боку ровесників часто сприймаються більш охоче, ніж від учителя. Це робить процес навчання інтерактивним і мотивуючим.

Усне взаємооцінювання (особливо актуально для 9 класів, зараз пілотних)

Після презентацій учням дається кілька хвилин для коментування. Вони відзначають, що було найцікавішим, чи були аргументи досить переконливими, а також дають поради щодо актуальності та достовірності інформації. Це створює атмосферу демократичного обговорення, де кожен має право висловитися і бути почутим, допомагаючи розвивати громадянські та соціальні компетентності.

До усного взаємооцінювання можна віднести також і групові дискусії. Після виконання проєктів ми організовуємо короткі обговорення в групах. Учні діляться враженнями, визначають сильні сторони роботи та пропонують ідеї для покращення. Очевидно, що такі дискусії формують атмосферу співпраці й допомагають здобувачам/здобувачкам освіти навчитися аргументовано висловлювати думку.

Письмове взаємооцінювання (особливо актуально в 5-7 класах)

Цю практику ми випробували вперше у пілотному 5 класі, і досить інтенсивно продовжуємо її в наступних класах НУШ. Лексичні диктанти проводяться різними способами: учні об'єднуються в команди і потім звіряють, в якій команді більше написаних правильно слів, працюють в парах, перевіряючи письмові завдання один одного, пишуть слова на дошці і звіряються, а також задають один одному слова з актуального вокабуляра для складання речень з ними. Адже мета лексичних вправ полягає не в констатації факту: знаєш чи не знаєш слово, а в якомога частішому його повторенні.

Також вагому роль у процесі взаємооцінювання на уроках займає використання цифрових технологій, таких платформ як: Metimeter, Kahoot, Wordwall, Quizlet та ін. До того ж дієвою є практика взаємооцінювання граматичних вправ на уроках та пояснення їх учнями один одному. Суть полягає в наступному: на виконання вправи дається певна кількість часу, потім учитель або вчителька перевіряє, коментуючи перші виконані роботи, а далі шляхом випадкового вибору учень чи учениця перевіряють роботи своїх однокласників (обов'язково коментуючи теж).

Застосування практик взаємооцінювання засвідчило, що учні стають більш уважними до деталей, краще розуміють критерії оцінювання та вчаться підтримувати один одного. Досвід показав, що це — ефективний інструмент, який робить уроки більш живими, а самотивацію учнів — вищою.

Ефективне поєднання усіх видів формуального оцінювання допомагає учням відчувати себе впевненіше й бачити навчання як спільний процес, де кожен має право на помилку й можливість для вдосконалення.

Інструменти, які використовуються для здійснення формуального оцінювання:

a) Minute paper: At the end of the lesson, we can ask our learners to write what they learned in one minute.

b) Three things: At the end of the lesson, we ask our learners to make a list of two things they learned, and one thing they still need to learn.

c) I have a question: At the end of the lesson, we ask our learners to write a question on what they are not clear about.

d) Quizzes: Prepare a quiz on a topic we have taught and quiz our learners at the end of the lesson or at the start of the next lesson, or ask our learners to write questions to quiz their classmates.

e) Mix open and closed questions: Mix closed questions (right and wrong answer) with open questions such as "Why...?" to find out how much they understand.

f) Observing: Observe a few learners every lesson and make notes.

g) Posters: At the end of the unit or the week, we can ask learners to work in groups to create a poster to show, for example, what vocabulary or structures they have learned.

h) Journals: We can ask learners to keep a learning journal to record their thoughts and attitudes to what they have learned.

i) Portfolios: We can ask learners to keep a file containing samples of their work. This may include work done in class, homework, test results, self-assessment and comments from peers and the teacher.

j) Personal goals: We ask learners to set personal goals, for example: "Next week I will read a short story".

k) Reflection time: At the end of the lesson we can give learners time to reflect and decide what to focus on in the next lesson.

l) Learning wall: We make a "learning wall" where learners can post positive feedback about others.

m) Peer feedback: We ask learners to read each other's written work to look for specific points, such as spelling mistakes, past tense verbs, etc. During speaking activities such as role plays and presentations, we can ask learners to give each other feedback on specific points, e.g. how interesting it was, whether they understand what was said, or any questions they have.

n) Draw a face: We can ask learners to draw faces to show how they feel about the lesson or their work.

o) Self-assessment: We ask learners to complete a self-assessment form, for example:

How true are these statements? Circle a number (3 – true, 2 – partly true, 1 – not true)

I enjoyed the writing task	3	2	1	Why?
I answered all parts of the question	3	2	1	
I used paragraphs	3	2	1	
I used linking words	3	2	1	
I used a range of vocabulary and phrases	3	2	1	
I checked my spelling and punctuation	3	2	1	
I used the correct verb tenses	3	2	1	
What I did well:				
Something I think I need to work on next time:				

Використані джерела

1. Концепція Нової української школи, 2016.
2. Державний стандарт базової середньої освіти, 2018.
3. Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів середніх класів НУШ, 2025
4. Пометун О.І. (2018) Український педагогічний журнал. Випуск № 2.
5. <https://www.britishcouncil.org.ua/en>